

Handläggare
Anna Edström
Telefon: 08-508 28 760**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-03-15 p. 17

Projekt Guide till tystnaden i Stockholm. Redovisning av resultat 2015.

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 Godkänna miljöförvaltningens redovisning

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Omfattande forskning visar att rofylld natur kan vara positiv för hälsa, välbefinnande och vår förmåga att fokusera, prioritera och balansera tillvaron. Syftet med projektet Guide till tystnaden i Stockholm har varit att skapa en modell för hur man kan öka intresset för, visa vägen och öka tillgängligheten till områden och platser i stadens närhet som erbjuder en kombination av ljudkvalitet, stillhet och gröna upplevelsevärden.

Miljöförvaltningen sökte och beviljades bidrag ur miljöanslaget från Stockholms läns landsting för det ettåriga projektet som avslutades i november 2015 och har godkänts av landstinget. Projektet har bland annat resulterat i att områden och platser med god ljudkvalitet och höga upplevelsevärden har identifierats i elva av stadens befintliga och blivande natur- och kulturresevat.

För varje naturområde har därefter kartor samt beskrivningar i text tagits fram för de rofyllda platserna. Information har lagts samman i en vägledning för hur man hittar till och inom området, totalt 11 guider. Alla guiderna är också översatta till engelska. Förvaltningen planerar att publicera guiderna på stadens hemsida och mobilapp samt trycka upp dem som foldrar under våren 2016.

Förvaltningen anser att projektet har varit mycket lyckat och att vi med flera andra förvaltningar nu kan förvalta och utveckla resultatet

från projektet, väl i linje med budgetuppsdraget för 2016 att tillgängliggöra stadens naturreservat för stockholmarna samt arbeta med att utveckla och stärka rekreativa och ekologiska värden i reservaten.

Bakgrund

Rofylld natur kan vara positiv för hälsa, välbefinnande och vår förmåga att fokusera, prioritera och balansera tillvaron. Omfattande forskning visar på starka kopplingar mellan vistelse i gröna tysta naturmiljöer och hälsa. Invånarantalet i såväl Stockholms stad som i länet i övrigt förväntas öka kraftigt. Det kommer inte bara att innebära ett ökat tryck på alla grönområden, inklusive naturreservaten, utan även medföra att fler invånare och besökare vistas i bullerutsatta miljöer. Därför kommer de relativt stora skyddade naturområdena att få en allt större betydelse som tysta miljöer för människors rekreation och hälsa. Samtidigt blir det då viktigt att länets kommuner kan öka tillgängligheten genom att guida och kanalisera så att såväl ”nya” som ”gamla” besökare kan ta del av reservatens värden och få uppleva den relativa tystnad som går att finna.

Våren 2014 fick miljöförvaltningen ta del av det då pågående arbetet med att ta fram en Guide till tystnaden i Sundbybergs stad. Konsulten bakom projektuppslaget kontaktade miljöförvaltningens ekologer och bullerexpert. Tillsammans formulerade man ett liknande, men mer omfattande projekt för Stockholms stad, som hade stadens skyddade naturområden som utgångspunkt.

Syftet med projektet Guide till tystnaden i Stockholm var att skapa en modell för hur man kan öka intresset för, visa vägen till och öka tillgängligheten till områden och platser i stadens närhet som erbjuder en kombination av ljudkvalitet, stillhet och gröna upplevelsevärden.

Landstingets miljöanslag

Hösten 2014 sökte och beviljades miljöförvaltningen 287 500 kronor ur det så kallade miljöanslaget från Stockholms läns landsting till projektet. Landstinget kan medfinansiera projekt som är avsedda att skydda eller förbättra miljön inom Stockholmsregionen med upp till 50 procent genom miljöanslaget.

Ur landstingets motivering i beslutet framgår att de anser att projektet är ett viktigt led i de ambitioner som finns i RUFs 2010 beträffande utveckling och tillgängliggörande av områden för rekreation och besöksnäring. Vidare anser de att projektet har en

koppling till folkhälsofrågor och kan ge värdefull information om metoder för inventering av tystnad och särskilda tystnadsvärden som kan användas i naturområden runt om i Stockholms län. I sitt beslut förutsätter de därför att projektets resultat ska presenteras för en bred krets i regionen.

Projektets resultat

Det från början ettåriga projektet, som påbörjades i november 2014, har varit mycket framgångsrikt. Miljöförvaltningen kommer att fortsätta att förvalta och utveckla Guide till tystnaden, men projektet i enlighet med projektplanen har nu slutrapporterats och godkänts av landstinget. Projektet har resulterat i följande:

- Inom elva av stadens befintliga och blivande natur- och kulturreseervat har områden med god ljudkvalitet och upplevelsevärden identifierats med hjälp av underlag och i dialog med reseervatsförvaltare med flera.
- Inom varje naturområde har två promenadslingor med vardera tre-fyra relativt tysta platser valts ut och kartlagts med avseende på ljudkvalitet och upplevelse genom besök i fält vid minst två olika tillfällen (totalt 22 slingor, ca 70 platser).
- För varje naturområde har därefter bullerkartor och orienteringskartor samt beskrivningar i text tagits fram för de två promenadslingorna och platserna. Information har lagts samman i en layoutad vägledning för hur man hittar till och inom området, totalt 11 guider. Alla guiderna är också översatta till engelska. Guiderna kan, efter slutlig redigering, publiceras på hemsida, i mobilapp och tryckas som en A4-folder. Se arbetsversion av guiderna på svenska i bilaga 1.
- Projektgruppens har anordnat två större seminarier, två ”tysta guidningar” i fält samt medverkat vid det regionala bullernätverket och Tankesmedja Friluftsliv samt haft utbyte med Oslo kommune.

Projektets arbetssätt och aktiviteter har inneburit medverkan av många olika lokala, regionala och nationella aktörer. De har tagit del av kunskap och underlag om kombinationen ljudkvalitet och upplevelsevärden samt har i viss mån kunnat påverka utformningen av de slutliga vägledningarna.

Totalt har projektet kostat 641 000 kr inklusive lönekostnader (internt och externt), varav 372 000 kr gått till konsultkostnader och andra utlägg. Projektets budget avseende lönekostnader överskreds därmed med cirka 70 000 kr, vilket förklaras av en utökad ambitionsnivå och fler deltagande aktörer än beräknat.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Slutprodukten av projektet är vägledningar som, efter en slutlig redigering, kan publiceras och tryckas upp, se bilaga 1. Under vintern har miljöförvaltningen tagit fram en plan för hur slutresultatet kan spridas och kommuniceras. Preliminärt planerar miljöförvaltningen att presentera resultatet från projektet samt lansera själva vägledningarna till respektive reservat/naturområde i april 2016. Lanseringen kommer både ske genom tryckta foldrar och publicering på stadens hemsida samt i Google Maps, vilket gör det lättare att hitta till platserna med hjälp av mobilen. Vägledningarna kommer även att finnas i mobilappen ”Upptäck Stockholm” under förutsättning att den fortsätter att vara i drift.

Förvaltningen kommer i sin rådgivning föreslå att reservatsförvaltarna kan tydliggöra och markera några av de rofyllda platserna i fält under 2016. Till exempel genom att anordna enkla sittplatser och sätta upp diskreta skyltar. Projektgruppen har däremot inte föreslagit tydlig uppskyltning till alla platser som identifierats. Anledningen är dels att platserna representerar ett större, relativt tyst område där var och en kan upptäcka ”sin” rofyllda plats. Dels att det finns en poäng i att behålla platsernas rofyllda naturmiljö i så stor utsträckning som möjligt. Det är därefter upp till varje förvaltare att avgöra om det är prioriterat och genomförbart med uppskyltning utifrån årets resurser. Flera förvaltare har sökt extra medel ur centrala medelsreserven för åtgärder i reservaten.

Förvaltningen kommer även att föreslå att reservatsförvaltarna, eventuellt i samarbete med miljöförvaltningen, kan anordna fler så kallade ”tysta guidningar” till de rofyllda platserna. Vid en sådan guidning ligger fokus på att uppmärksamma de naturliga ljuden från omgivningen som fåglar, vindbrus och vågor. Syftet är att erbjuda ett besök i stadens naturområden som inte ställer krav på prestation eller kunskapsinhämtning, utan att bara få vara.

Ytterligare aktiviteter kan bli aktuella beroende på möjligheten till samordning med Sundbybergs stad. De har också planer på att fortsätta förvalta och kommunicera sina rofyllda platser i Guide till tystnaden.

Förvaltningen anser sammanfattningsvis att projektet har varit mycket lyckat och att vi med flera andra förvaltningar nu kan förvalta och utveckla resultatet från projektet, väl i linje med budgetuppdraget för 2016 att tillgängliggöra stadens naturreservat för stockholmarna samt arbeta med att utveckla och stärka rekreativa och ekologiska värden i reservaten.

Slut.

Bilagor

1. Guide till tystnaden i Stockholm. Vägledning till rofyllda platser i elva naturområden. Arbetsversionerna av A4-folder på svenska, februari 2016.